

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

4.Bf.171/2021/7.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2021. november 23. napján tartott nyilvános ülésen kihirdette a következő

v é g z é s t:

A költségvetési csalás bűntette miatt Terhelt1 ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 2021. január 14. napján kihirdetett 21.B.848/2019/58. számú ítéletét helybenhagyja.

Terhelt1 vádlott személyi azonosító okmányának száma okmányszám3.

A végzés ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) a 2021. január 14-én kihirdetett 21.B.848/2019/58. számú ítéletében Terhelt1 vádlottat bűnösnek mondta ki költségvetési csalás bűntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont].

[2] A vádlottat 4 év szabadságvesztésre, 4 év közügyektől eltiltásra és 6 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítélte.

[3] A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg.

[4] Kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült 475.916 forint bünyügyi költség megfizetésére.

[5] Az ítélet ellen az ügyészség a vádlott terhére a büntetés súlyosítása, a szabadságvesztés tartamának felemelése és pénzbüntetés kiszabása, a vádlott és a védője – egyidejűleg támadva az ítéleti tényállást, a bűnösség megállapítását és a büntetés kiszabását is – felmentés érdekében jelentettek be fellebbezést.

[6] Az ügyészség a fellebbezése írásban előterjesztett indokolásában a szabadságvesztés tartamát törvénysértően enyhének, egyben a büntetési célok elérésére alkalmatlannak értékelte.

[7] Kérte figyelembe venni, hogy a vádlott terhére megállapított bűncselekményért kiszabható szabadságvesztés büntetési tételének alsó határa öt év, és a törvényszék maga sem látott lehetőséget az enyhítő szakasz alkalmazására (*ítélet 17. oldal ötödik bekezdés*). Márpedig a törvényi tételkeret alatti tartamú szabadságvesztés kiszabására csak enyhítő szakasz alkalmazásával kerülhetett volna sor.

[8] Álláspontja szerint a helyesen feltárt bűnösségi körülmények a középértékénél enyhébb, de a tételkeret alsó határához közelítő büntetés kiszabását indokolják.

[9] Kifogásolta a pénzbüntetés kiszabásának mellőzését, előadva, hogy az ítélet indokolása a bünteteskiszabás körében tévesen hivatkozott a vádlott 100.000 forint összegű jövedelmére, az ugyanis ténylegesen – a vádlottnak az előkészítő ülésen tett nyilatkozata és az ezzel összhangban rögzített személyi körülmények szerint is – a *minimálbér és ezen felül alkalmi munkákból havi 100.000 forint*. Tehát a vádlott valójában havi 200.000 forintot meghaladó jövedelemmel rendelkezik, amely lehetővé teszi a Btk. 50. § (2) bekezdésének alkalmazását. A három gyermek eltartásáról való gondoskodás sem indokolja a pénzbüntetés mellőzését, e tény a pénzbüntetés napi tételeinek meghatározásánál kell figyelembe venni.

[10] A védő fellebbezése írásbeli indokolásában indítványozta az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a vádlott felmentését. Érvelése szerint az elsőfokú ítélet az üzletszerűség tekintetében megalapozatlan, ugyanis erre vonatkozóan sem tényállítást, sem jogi indokolást nem tartalmaz (többször bejelentett kifogásuk ellenére a vádirat sem). Az üzletszerű elkövetésre kizárólag a vádhatósági indítványok (vádirat, ügyészi perbeszéd) és az ítélet rendelkező része utal a bűncselekmény minősítésénél. Ennek következtében nem ismertek azok az okok, amelyek alapján a törvényszék az üzletszerű elkövetést megállapíthatónak találta, sőt az sem egyértelmű, hogy a súlyosabb minősítést az üzletszerű vagy a bűnszövetségben elkövetés alapozza meg.

[11] Hangsúlyozta, hogy a vád szerinti cselekmény nem felel meg az üzletszerűség Btk.-beli fogalmának, legfeljebb folytatólagos egységként értékelhető. A bírói gyakorlat szerint valamennyi, egy adott időszakban megvalósult tényállásszerű részcselekmény a törvényi egység körébe tartozik, függetlenül attól, hogy azt különböző adó- és járuléknemekre követték el (BH.2018.6.162.). Márpedig a minősítésnek kiemelkedő jelentősége van, az üzletszerűség mellőzése esetén az enyhébben minősülő költségvetési csalás középértéke már csak öt év, így a törvényszék által alkalmazott enyhítő szakasszal lehetőség van 2 év tartamú szabadságvesztésre, amelynek végrehajtása próbaidőre felfüggeszthető.

[12] A védő arra is hivatkozott, hogy a költségvetési csalás alapja a megtévesztő magatartás, amelyet az elkövető szándékosan fejt ki. Az ítélet azonban még azt sem rögzíti, hogy a törvényszék a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjának melyik fordulatában állapította meg a vádlott bűnösségét. Továbbá kimaradt az ítélet indokolásából, hogy a vádlott pontosan milyen megtévesztő magatartást fejtett ki, illetőleg az miért és kinek a megtévesztésére volt alkalmas.

[13] A vád szerint a vádlott azzal valósította meg a bűncselekményt, hogy egyáltalán nem tett eleget a bevallási kötelezettségének, és ezzel tévedésben tartotta az adóhatóságot. Ez azonban cáfolható, hiszen a vád alapját éppen a vádlott által önként benyújtott adóbevallások képezik. Ráadásul a vádlott a bevallásokat akkor töltötte fel, amikor még nem értesült az ellenőrzésről, ugyanis a megbízólevelet fikció útján kézbesítették számára. A szakértő, a felszámolóbiztos és a revizor egybehangzóan állították, hogy a vádlott által benyújtott adóbevallások nem vehetők figyelembe, mégis ezek voltak az alapjai a revizori jelentésnek, a szakvéleménynek, gyakorlatilag azok hiányában a cég pénzügyi helyzete sem lett volna rekonstruálható. Egyébiránt a szakértő nem kívánt válaszolni arra a kérdésre, hogy az adóbevallások utólagos beadásának volt-e a vádlott számára bármilyen hozadéka.

[14] Nem értett egyet a törvényszéknek az adóbevallások hibernálása kapcsán kifejtett álláspontjával, utalva arra, hogy valóban objektív szabályról van szó, azonban nem büntetőjogi, hanem adójogi normáról, így azt ennek megfelelően kellett volna kezelni. Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a revizor szerint a büntetőeljárásra „véletlen” folytán került sor, a feljelentés megtétele az adóhatóság részéről automatizmus. Miként azt a revizor előadta: „Az ellenőrzés megkezdése előtt fogadja el a bevallást az adóhatóság. (...) Utána már nem érdekes.”.

[15] A védő sérelmezte a vádlotti tudattartalom vizsgálatának és értékelésének elmaradását is, hivatkozva arra, hogy az adójogi konzekvenciák levonásánál az adózó tudattartalmának csakugyan nincs jelentősége, ezzel szemben az a büntetőjogi felelősség megállapítása során nem kerülhető meg, mivel a költségvetési csalás csak szándékosan követhető el.

[16] Meglátása szerint a törvényszék által kifogásolt nagyszámú készpénzfelvételeknek igenis volt magyarázata: négyszáz munkavállaló kapta készpénzben a munkabérét, egyetlen munkavállalónak sem maradt fenn munkabér-követelése, továbbá a készpénzes kifizetés nem a vádlott kezdeményezésére történt (tehát azt a terhére róni nem lehet). Ezzel összefüggésben felhívta a revizor és a szakértő vallomásainak tartalmát, miszerint gyakran a munkavállalók kérik a munkabér készpénzben történő kifizetését, mert nem akarnak bankszámlát nyitni, vagy olyan helyen laknak, ahol másképp nem tudnak hozzájutni.

[17] A cselekmény elhúzódó jellegével kapcsolatban kifejtette, hogy az egy éves időtartam kifejezetten rövid, egyes projektek ennyi idő alatt meg sem valósulnak, továbbá az adóidőszakok felosztása – a választható és eltérő bevallási időszaktól függetlenül – adóévek szerint történik. Az üzletszerűen elkövetett költségvetési csalásokra nem a hónapokban mérhető időtartam jellemző, hanem többéves működés, amely végül az azonnali és erőteljes

nyomozhatósági fellépésig tart. Nem tipikus elkövetési mód, hogy a cég valós gazdasági tevékenységet végez, számlázi láncolatot nem alakít ki, a munkavállalóit teljes mértékben kifizeti, valamint az államtól eltérő hitelezői követelést, egyéb kintlevőségeket nem halmoz fel.

[18] Tévesnek értékelte a törvényszéknek azt a megállapítását, miszerint a vádlott részéről az alacsony árak meghatározása tisztességtelen gazdálkodásként értékelhető. A tisztességtelen piaci magatartásról külön törvény rendelkezik, és a vádlott cége tekintetében tisztességtelen gyakorlat semmilyen hatósági eljárásban nem merült fel. Ugyancsak köztudomású tényként állapítható meg, hogy a működés kezdetén a cégek általában nem nyereségesek, a profit termelése meghatározott idő után kezdődik, a vállalkozás elindítása és a piacra lépés érdekében olyan döntéseket kell hozni, amelyek a régóta piacon lévő, nyereséges cégek számára észszerűtlenek. Az ügyfélkapus rendszer kapcsán arra mutatott rá, hogy a jelenlegi szabályok nem azonosak a 2010-es évek első felében alkalmazott előírásokkal. Márpedig e körülményeket a törvényszék figyelmen kívül hagyta.

[19] Álláspontja szerint az adójogi normák megszegése és az ügyetlen működés miatti létrejött adóhiány nem alapozza a vádlottnak a költségvetési csalásban való bűnösségének a kimondását. Az adóbevallás késedelmes benyújtása sértheti a gazdálkodás rendjét, megnehezítheti a gazdasági társaság működésének átláthatóságát, így a vádlott cselekményét eltérően kell minősíteni.

[20] A védő – amennyiben az ítéltábla mégis megállapítaná a vádlott bűnösségét – kérte figyelembe venni a túlsúlyban lévő enyhítő körülményeket, és azt az elvet, hogy a felelősségre vonásnak rövid időn belül kell követnie az elkövetett bűncselekményt. A négy év tartamú, letöltendő szabadságvesztés a cselekmény óta jogkövető életet élő, nagycsaládos vádlottat kiszakítaná a társadalomból, így a büntetés üzenete az lenne, hogy a büntetőjognak nem célja a visszailleszkedés. Ezért a vádlottal szemben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását kérte.

[21] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a büntetőügy irataival együtt megküldött BF.283/2021/9. számú átiratában – fenntartva az ügyészség fellebbezésének céljait és indokait – indítványozta, hogy az ítéltábla a szabadságvesztés tartamát annyiban súlyosítsa, hogy az valamennyivel haladja meg a törvényi minimumot, továbbá szabjon ki pénzbüntetést a vádlottal szemben.

[22] Rámutatott arra, hogy a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Átv.) 210. § (6) bekezdése alapján – figyelembe véve a vádlott nevében is eljáró védő és az ügyész hozzájárulását – a törvényszék tanácsulésen hozta meg az ítéletet. Tekintettel az Átv. 210. § (7) bekezdésében foglaltakra, a törvényszéknek a teljes indokolást tartalmazó ítéletet kellett volna megküldenie az érintetteknek a jogorvoslati nyilatkozat megtétele érdekében. Ennek nem felelt meg a védő részére 2021. január 14-én kézbesített, jogorvoslati nyilatkozattal kapcsolatos kioktatást nem tartalmazó, „rövidített” ítélet. A fellebbezési határidő a teljes indokolást tartalmazó ítélet kézbesítésével 2021. március 16-án, illetőleg 2021. március 23-án nyílt meg, így a vádlotti és a védői fellebbezés joghatályos.

[23] Ezen túlmenően a törvényszék a perrendi szabályokat megtartotta, és ennek során figyelemmel volt az Átv. rendelkezéseire is. A bizonyítási eljárást a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekményekre vonatkozó, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 13. § (3) bekezdésében meghatározottak szerinti összetételű tanácsban eljárva kezdte meg. Ettől eltért a 2020. június 12-i tárgyalási napon, azonban 2020. október 13-án – már újra tanácsban eljárva – a korábbi jegyzőkönyv ismertetésével a tárgyalást megismételte.

[24] A fellebbviteli ügyészség az átiratában kifejtette azt is, hogy a törvényszék eleget tett ügyfelderítési kötelezettségének, megalapozott tényállást állapított meg, és indokolási kötelezettségének a szükséges mértékben eleget tett. Utóbbi keretében számot adott arról is, hogy a vádlott védekezését miért nem fogadta el. Kérte figyelembe venni, hogy a cselekmény elkövetését vitató vádlott a 2019. június 13-i, folytatólagos gyanúsított kihallgatásán akként nyilatkozott, hogy vagyoni előnye nem származott az „általa elkövetett bűncselekményből”.

[25] A nagy összegű készpénzfelvételek kapcsán azt is rögzítendőnek tartotta, hogy a vádlott által felvett 475.665.660 forintból 126.614.760 forint volt azon összeg, amely a bérkifizetési napokhoz – a hónap 10. napja – igazodik, az ezen felüli összegre a vádlott nem tudott megfelelő magyarázatot adni.

[26] Az átirat szerint a törvényszék a tényállásból okszerű következtetést vont le a vádlott bűnösségére, és a terhére megállapított bűncselekményt törvényesen minősítette. Ennek keretében azt is vizsgálta, hogy az elkövetéskor vagy az elbíráláskor hatályos büntető törvény kedvezőbb-e a vádlottra nézve, és mivel az elkövetési időszak vége – a 2013. II. negyedévre vonatkozó bevallás időpontjaként – 2013. július 20-a, valóban már az elkövetéskor is a Btk. rendelkezései voltak irányadók.

[27] Az üzletszerűség megállapítását a fellebbviteli ügyészség törvényesnek minősítette, utalva arra, hogy a vádlott hosszabb időn keresztül, többféle kötelezettségének nem tett eleget, mind az adófizetési, mind járulékfizetési kötelezettségét elmulasztotta, ezen kívül voltak a már említett pénzfelvételek is.

[28] Meglátása szerint a törvényszék a büntetéskiszabás során irányadó körülményeire alapvetően helyesen vette számba, azonban az ítélet rendelkező része és az indokolása ellentmondásban áll egymással. Az enyhítő körülmények súlya, különösen az időmúlás miatt valóban indokolt a középértéktől lefelé való eltérés, azonban az enyhítő szakasz alkalmazása már nem. Márpedig a 4 év tartamú szabadságvesztés kiszabására csak a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontjának alkalmazásával van lehetőség. Hasonló ellentmondás tapasztalható a pénzbüntetés mellőzésére vonatkozó indokolás tekintetében is, ráadásul a vádlottnak a vagyoni hátrány megtérítésével kapcsolatos nyilatkozata is ellentmond az ítéletben rögzített vagyoni helyzetének.

[29] A vádlott által 2021. április 19-én meghatalmazott új védő a korábban eljáró védő által előterjesztett fellebbezés indokolását a 2021. április 29-én előterjesztett beadványában kiegészítette. Érvelése szerint az elsőfokú ítélet a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontjában írt okból megalapozatlan, mert a bíróság a megállapított tényekből a vádlott

tudatartalma és a szándéka vonatkozásában, a bűnösség kérdésében helytelen és téves következtetést vont le.

[30] Kérte figyelembe venni az elsőfokú ítéletben is rögzített tényeket:

- a vádlott a terhére rótt elkövetési időszakban tényleges megbízást adott a cég által alkalmazott könyvelőnek arra, hogy az összes szükséges adóbevallást, nyilatkozatot és tájékoztatást az előírt határidőben tegye, és ezek elkészítéséhez szükséges iratokat is hiánytalanul átadta a könyvelőnek;
- a vádlott késedelmesen ugyan, de az adóbevallásokat önként, pótlólag benyújtotta, így kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette;
- az adóhatóság bünyügyi letéti számlájára önként 1 millió forintot befizetett;
- a felelőssége abban nyilvánult meg, hogy elmulasztotta ellenőrizni azt, hogy a könyvelő szabályszerűen és időben elkészítette-e és benyújtotta-e az adóbevallásokat;
- a vádlott által vezetett gazdasági társaság valós gazdasági tevékenységet folytatott, a szándéka – az okirati bizonyítékok és a tanúvallomások szerint – mindvégig a feladatként meghatározott tevékenység tényleges és eredményes elvégzésére irányult, tehát soha nem állt szándékában a cég bevételeit eltitkolni, fiktív vagy színlelt tevékenységgel az adóhatóságot vagy az üzleti partnereit megtéveszteni.

[31] A védő szerint mindezekből a tényekből az a következtetés vonható le, hogy a vádlottnak szándékában állt az adótartozás megfizetése és az elmaradt adóbevallások pótlása, amikor a mulasztásról tudomást szerzett.

[32] Részben megalapozatlannak minősítette a törvényszék megállapítását, miszerint – a könyvelő alkalmazása ellenére – a cég ügyvezető igazgatójaként a vádlottnak kell felelnie az adócsalásért, ha nem adja át a könyvelőnek az adóbevallás elkészítéséhez szükséges iratokat, illetőleg nem ellenőrzi, hogy a bevallás benyújtása megtörtént-e. Az indoklás egyrészt konkrét ténnyel, bizonyítékkal alá nem támasztott feltételezést tartalmaz, másrészt csak egy absztrakt általánosítás, az a kétséget kizáró bizonyosságot nem éri el. A lefolytatott bizonyítási eljárásban kétséget kizáróan igazoltta vált, hogy a vádlott a bevallás elkészítéséhez szükséges iratokat átadta a könyvelőnek, és jóhiszeműen bízott abban, hogy az általa fizetett könyvelő eleget tesz feladatának, elkészíti és a törvényes határidőn belül be is nyújtja a bevallásokat az adóhatóságnak. A vádlott felelőssége kizárólag passzív magatartásban megnyilvánuló, hanyag mulasztásban állapítható meg, szándéka és tudattartalma egyáltalán nem terjedt ki a következmények kívánására, illetőleg az abban való belenyugvásra. Tehát a büntetőjogi felelőssége legfeljebb tudatos gondatlanság szintjén állapítható meg. Alaptalannak, tévesnek, találgatásnak minősítette azt az érvelést is, amely szerint a vádlott azért nem hivatkozhat a könyvelő mulasztására, mert a könyvelők „jellemzően” az ügyvezető ügyfélkapujáról küldik el a bevallásokat, és oda érkeznek vissza az ezzel kapcsolatos visszaigazolások.

[33] Hangsúlyozta, hogy – szemben az ítélet indokolásában írtakkal – nem gyengíti egymást a vádlottnak a könyvelővel kapcsolatos állításai, sőt azok tényyszerű, korrekt és logikus értelmezéssel együtt és párhuzamosan is lehetnek igazak. A vádlott sokáig nem talált könyvelőt a bevallás elkészítésére, és nyilván ez idő alatt tudta, hogy még senki nem készítette el a bevallást. Ez azonban nem zárja ki, hogy amikor később talált könyvelőt, akkor a neki átadott iratok alapján joggal hihette, illetőleg bízhatott abban, hogy a könyvelő elkészíti és határidőben benyújtja a bevallásokat.

[34] Ugyancsak helytelennek és tévesnek értékelte a törvényszék következtetését, amely szerint a vádlott azért nem fizetett semmilyen adót, illetőleg vette fel a cég bankszámlájára befolyt összegeket, mert eleve az volt szándéka, hogy megszabaduljon az „anyagiakban kiszívott cégtől”. A vádlott ugyanis a cselekménnyel összefüggésben nem jutott jogtalan előnyhöz, a ténylegesen elvégzett tevékenysége ellenértékeként nem állt szándékában a jogalap nélküli gazdagodás és a vagyoni hátrány okozása sem.

[35] A védő kérte figyelembe venni, hogy az eljárás során a vádlott bűnösségének megállapításához bizonyítani kellett volna az elkövetési magatartás és a ténylegesen bekövetkezett eredmény (a vagyoni hátrány) közötti közvetlen okozati összefüggést. Továbbá a költségvetési csalás csak szándékosan követhető el, annak gondatlan alakzata nincs, márpedig jelen ügyben a vádlott tekintetében legfeljebb a tudatos gondatlanság állapítható meg. Mindezek okán a törvényszék a bűnösség kérdésében helytelen és megalapozatlan következtetésre jutott.

[36] Indítványozta, hogy az ítéltábla az elsőfokon lefolytatott bizonyítási eljárás során keletkezett iratok tartalma alapján, az azokból levont helyes ténybeli következtetés útján a tényállás részleges megalapozatlanságát küszöbölje ki, állapítsa meg a hiánytalan és helyes tényállást, és annak alapján a vádlottat bűncselekmény hiányában mentse fel, egyben az eljárás során felmerült bűnügyi költséget terhelje az államra.

[37] A nyilvános ülésen előadott perbeszédében a védő ismertette a fellebbezés indokolásának kiegészítéseként benyújtott beadványa lényegét.

[38] Terhelt1 vádlott az ítéltábla tanácsa előtti felszólalásában sajnálkozására utalva kifejtette, hogy tisztában van azzal, hogy figyelmetlenségéből aadóóan hibázott.

[39] Az eltérő irányú, a vádlott javára és terhére előterjesztett fellebbezések nem vezettek eredményre.

[40] Az ítéltábla a Be. 590. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül. A védelmi fellebbezés a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezést is támadta, így az ítélet korlátozott felülbírálatának nem volt helye [Be. 583. § (3) bekezdés, 590. § (3) bekezdés]. Ennek megfelelően a másodfokú felülbírálat kiterjedt az eljárási szabályok megtartásának, az ítélet megalapozottságának, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére és a

büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezések, valamint az indokolás helyességének vizsgálatára is [Be. 590. § (2) bekezdés].

[41] Megállapítható, hogy az elsőfokú bírósági eljárásban nem történt olyan a Be. 608. § (1) bekezdés a)-d) és f) pontjaiban felsorolt abszolút eljárási szabálysértés, amely a felülbírálat tárgyát képező ítélet hatályon kívül helyezését és az első fokon eljárt törvényszék új eljárásra utasítását indokolná. A törvényszék törvényesen volt megalakítva, a tárgyaláson a tanács tagjai mindvégig jelen voltak, kizárt bíró az ítélet meghozatalában nem vett részt, a törvényszék a hatáskörét nem lépte túl, a tárgyaláson jelen voltak mindazok, akiknek a jelenléte a törvény értelmében kötelező, továbbá az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel nem volt ellentétes.

[42] A törvényszék – figyelemmel az ügy tárgyára (gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény) – a Be. 10. § (1) bekezdés 3. pontjának f) alpontja és a Be. 13. § (3) bekezdése alapján törvényesen járt el három hivatásos bíróból álló tanácsban, amelynek egyik tagja a törvényszék gazdasági ügyszakának egyik bírója volt.

[43] A veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet 45. §-a szerint a 2020. június 12-ei tárgyalási napon nem tanácsban, hanem a tanács elnökének egyesbíróként kellett eljárnia. A törvényszék helyesen alkalmazta az Átv. 219 § (2) bekezdésében foglaltakat is, amikor utóbb a tárgyalást csak abban a részében ismételte meg, amely alatt a korábbi jogszabály alapján egyesbíróként járt el, tekintettel arra, hogy a tanács összetételében – a veszélyhelyzet előtt eljárt tanács összetételéhez képest – nem történt változás.

[44] A törvényszék a Be. 430. § (1), (2) és (7) bekezdései alapján ugyancsak törvényesen tartotta meg a tárgyalást a vádlott távollétében. A vádlott a 2020. január 16-án kiállított és a védő által a bíróságra 2020. január 31-én benyújtott, a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondó nyilatkozatában, illetőleg a megbízási szerződésben – kiemelve a Be. 430. § (4)-(7) bekezdéseiben foglalt szabályok ismeretét – nyilatkozott arról, hogy a tárgyaláson nem kíván jelen lenni és meghatalmazott védőjét, jogi képviselőt ügyvédet bízta meg a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával.

[45] Nem volt törvényes akadálya annak sem, hogy a törvényszék az ítéletet – a vádlott, a védő és az ügyész együttes hozzájárulásával – az Átv. 210. § (7) bekezdése alapján tanácsulésen hozza meg.

[46] Az ítéltábla osztotta a fellebbviteli ügyészség álláspontját a tekintetben, hogy az elsőfokú ítélet 2021. március 16-án, illetőleg 2021. március 23-án történt kézbesítésével nyílt meg a fellebbezési határidő, mivel az Átv. 210. § (7) bekezdésében rögzített előírásnak megfelelően csak ekkor került sor a Be. 452. § (1) bekezdésében és a Be. 561. § (3) bekezdésében foglaltak szerint indokolt ítélet közlésére. Kétségtelen tény, hogy a „kisítélet”, azaz az ítélet rendelkező részét a törvényszék 2021. január 14-én megküldte a védő részére, azonban ez – kifejezetten a védő kérésére adott – tájékoztatásként értékelendő, semmiképpen nem az ítélet kézbesítéseként, különös tekintettel arra is, hogy a megküldött „kisítélet” a jogorvoslati jogra vonatkozó rendelkezést sem tartalmazott.

[47] A törvényszék nem valósított meg olyan a Be. 609. § (1) bekezdésében meghatározott relatív eljárási szabálysértést sem, amely lényeges hatással lett volna az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére és a büntetés kiszabására.

[48] Az elsőfokú bírósági eljárásban a résztvevők a törvényes jogaikat, ezen belül a kérdezési, észrevételezési és indítványtételi jogukat korlátozás nélkül gyakorolhatták, a törvényszék a bizonyítás törvényességére vonatkozó rendelkezéseket betartotta, a bűnösség megállapítása, a cselekmény Btk. szerinti minősítése és a büntetés kiszabása tekintetében az indokolási kötelezettségének eleget tett [Be. 609. § (2) bekezdés a), b) és d) pont].

[49] Az ítéltábla a vádlott és a védő által a nyilvános ülésen előadottak alapján az elsőfokú ítélet indokolásának a vádlott személyi körülményeire vonatkozó részét [Be. 561. § (3) bekezdés b) pont] a következőkkel egészíti ki. A vádlott egy internetes kereskedő cég alkalmazásában ügyintézőként dolgozik napi 4 órában 55.000 forintos munkabérért, egyéb jövedelme nincs. A három gyermeke közül kettő korábbi kapcsolatából származik, ők a volt felesége gondozása alatt állnak, de az eltartásukhoz hozzájárul.

[50] Az ítéltábla a törvényszék által megállapított ítéleti tényállást támadó, a felmentést célzó fellebbezések kapcsán először az elsőfokú bíróság tényállásához kötöttségre, a megalapozatlanságra és annak következményeire vonatkozó általános eljárási szabályokat, Kúria Bhar.1201/2018/10. számú határozatában, illetőleg az EBH.2019.B.9. számon közzétett döntésében kifejtett jogelveket emeli ki.

[51] A másodfokú bíróság főszabály szerint a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja [Be. 591. § (1) bekezdés].

[52] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a bizonyítékok értékelésére vonatkozó törvényi rendelkezések adják, amelyek szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyított ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (3) és (4) bekezdése]. E szabályozás biztosítja a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelését, illetőleg védik az elsőfokú bíróság mérlegelését.

[53] A törvény kivételesen engedi meg az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól való eltérést, mégpedig csakis abban az esetben, ha az ítélet megalapozatlan, illetve a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítékokra hivatkoztak, és ennek alapján a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást folytat le [Be. 591. § (1) bekezdés]. Tehát az eltérő tényállás megállapításának elsődleges és általános feltétele az, hogy az első fokon meghozott ítélet tényállása nem megalapozott. Ugyanakkor a megalapozatlanság mértéke (teljes vagy részbeni) más-más jogkövetkezménnyel jár.

[54] Az elsőfokú ítélet teljes egészében megalapozatlan, ha az elsőfokú bíróság nem állapított meg tényállást vagy a tényállás teljes egészében felderítetlen [Be. 592. § (1)

bekezdés a) és b) pont]. Teljes megalapozatlanság esetén a másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú ítéletet és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja [Be. 610. §], azaz ilyen esetben az elsőfokú ítélet másodfokú bíróság általi korrekciójára nincs törvényes lehetőség.

[55] Részben megalapozatlan az ítélet, ha az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, a tényállás részben felderítetlen, a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett [Be. 592. § (1) bekezdés a-d) pont].

[56] Csak részbeni megalapozatlanság esetén kerülhet sor a tényállás kiegészítésére (ez a hiányzó ténymegállapítás pótlását jelenti) vagy helyesbítésére (a meglévő ténymegállapítás módosítása vagy mellőzése), amely történhet az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás útján [Be. 593. § (1) bekezdés a) pont]. A kiegészítés, helyesbítés csak a meglévő tényállásba illeszkedő ténymegállapítást eredményezhet, attól eltérőt semmiképpen. Ezzel szemben a másodfokú bíróság az ítélet részbeni megalapozatlanságát oly módon is kiküszöbölheti, hogy az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg, ha a vádlott felmentésének vagy részbeni felmentésének, vagy az eljárás megszüntetésének vagy részbeni megszüntetésének van helye [Be. 593. § (1) bekezdés b) pontja]. Ha a másodfokú bíróság az ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölése során – a helyes tényállás érdekében felvett bizonyítás, az ügyiratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján – az elsőfokú bíróságtól eltérő tényeket állapít meg, az eltérő tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat eltérően értékelheti [Be. 593. § (2) bekezdés első mondat]. A másodfokú bíróság nem értékelheti az elsőfokú bíróságtól eltérően a másodfokú bíróság által megállapított ténnyel össze nem függő, valamint a megalapozatlansággal nem érintett tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat [Be. 593. § (2) bekezdés második mondat].

[57] Hangsúlyozni kell, hogy az eltérő tényállás fentiek szerinti megállapításának alapvető feltétele a tényállás megalapozatlansága (BJD 8349). Ha a tényállás megalapozott, akkor még a felmentő határozat érdekében sem lehet eltérő tényállást megállapítani pusztán a bizonyítékok eltérő értékelésével (BJD 7761, BJD 8377). Ez a jogi tartalom áll annak a megállapításnak a háttérében, miszerint a mérlegeléssel megállapított tényállás támadása a bizonyítékok felülmérlegelésével, illetve annak útján nem lehetséges.

[58] A részbeni megalapozatlanság esetén a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a helyesbített, kiegészített, illetve az eltérően megállapított tényállás alapján bírálja felül [Be. 593. § (3) bekezdés].

[59] A bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma nem a megalapozatlanság kiküszöbölését korlátozza, hanem az első fokon lefolytatott bizonyítást védi. A tényállás hiányosságának pótlása, a felderítetlenségének megszüntetése, az iratellenesség kiküszöbölése, avagy a helyes ténybeli következtetés levonása nem a felülmérlegelés tilalma alá esik, hanem éppen a megalapozatlanság orvoslásának törvényes eszköze, abban az esetben, ha az így módosult eltérő tényállás a felmentett vádlott bűnösségének

megállapításához vagy a bűnösnek kimondott vádlott felmentéséhez vezethet. A bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma annyit jelent, hogy a másodfokú bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hitelességéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette. Például nem mondhatja azt az elsőfokú bíróság által elfogadott tanúvallomásra, hogy azt nem fogadja el, és az annak alapján megállapított tényeket mellőzi a tényállásból, továbbá nem egészítheti ki, illetve módosíthatja az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást egy általa el nem fogadott tanúvallomás (vallomásrész) alapján. Az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján a tényállás módosítása valójában nem más, mint ugyanazon bizonyíték alapján olyan további, az elsőfokú bíróság által nem megállapított tények megállapítása, amit az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott, azonban a vádlott büntetőjogi felelőssége szempontjából releváns. Az iratellenesség kiküszöbölése azt jelenti, hogy az elsőfokú bíróság nem a valós (az ügyiratokban rögzített) tartalma szerint vette figyelembe a bizonyítékot, és ezt javítja ki a fellebbviteli bíróság az ügyiratok szerinti tartalom alapulvételével. Téves ténybeli következtetés esetén pedig az elfogadott bizonyítékból történő, a logika szabályainak meg nem felelő ténykövetkeztetést helyesbíti a jogorvoslat tárgyában eljáró másodfokú bíróság. Minden esetben azonban a tényállás módosításának alapja az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyíték. A másodfokú eljárásban az eltérő bizonyítékértékelés (felülmérlegelés) tilalmának általános érvényű elve azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hitelt érdemlőségéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette. A másodfokú bíróság csak azokra a bizonyítandó tényekre vonatkozóan értékelheti az elsőfokú bíróságtól eltérően a bizonyítékokat, amelyekre a másodfokú eljárásban maga folytatott le bizonyítást, vagy maga is folytatott bizonyítási cselekményt.

[60] A védelem a felmentésre irányuló fellebbezése körében új tény nem állított, új bizonyítékokra nem hivatkozott. A védői fellebbezés indokolása a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontjaiban írt eljárásjogi rendelkezést hívta fel, azaz arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítélet azért megalapozatlan, mert a törvényszék a megállapított tényekből további tényre tévesen következtetett.

[61] Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú ítélet megalapozott, mivel a törvényszék által megállapított tényállás – a következő bekezdésekben kifejtett okok miatt – felderített, hiánytalan, irathű és helytelen ténybeli következtetésektől mentes. Ezért másodfokon bizonyítás felvételére sem volt szükség, az ítéltábla a határozatát a Be. 591. § (1) bekezdése alapján a törvényszék által megállapított tényállásra alapította.

[62] A törvényszék az ítélete indoklásában hiánytalanul sorolta fel azokat a bizonyítási eszközöket (terhelti- és tanúvallomások, szakértői igazságügyi adó- és könyvszakértői szakvéleménye, adóhatósági eljárásban keletkezett iratok, szerződések, teljesítésigazolások, munkaszerződések, jövedelemigazolások, munkavállalói nyilatkozatok, bankszámlakivonatok és egyéb okiratok), amelyekből származó bizonyítékokra az ítéleti tényállását alapította. E bizonyítási eszközök részletesebb tartalmi ismertetésére nem volt szükség, figyelemmel arra, hogy a vádlott maga sem vitatta a vádirati tényállásban rögzített lényegesebb tényeket, nevezetesen a cég3.-re (korábbi neve: cég2) vonatkozó cégadatokat, a gazdasági társaságban kifejtett tevékenységét, a 2012. és 2013. években kiállított – a vádiratban feltüntetett – számlák konkrét tartalmát, miként azt sem, hogy az általa vezetett gazdasági társaság az általános forgalmi adó bevallásokat (a továbbiakban: áfabevallások) és a cég3. foglalkoztatottjai részére kifizetett munkabért terhelő adókra és járulékokra vonatkozó

bevallásokat a vád tárgyát képező időszakban a jogszabályokban előírt határidőkön túl nyújtotta be.

[63] Az ítéltábla megjegyzi, hogy a törvényszék szükségtelenül folytatott le részletes bizonyítást a gazdasági társaság üzletrészenek értékesítése kapcsán, ugyanis erre vonatkozóan a vádirati tényállás – szemben az ítéleti tényállással (ítélet 2. oldal ötödik bekezdésével) – semmilyen megállapítást nem tartalmazott, tehát nem is tartozott a bizonyítandó tények közé. Ráadásul az üzletrész átruházására a vád tárgyát képező cselekmény befejezését követően, több mint fél év elteltével (2014. január) került sor. Vitathatatlan azonban, hogy a vádlottnak a cselekmény elkövetése után tanúsított magatartása kifejezetten cáfolta azt a védekezését, hogy – a mulasztásáról tudomást szerezve – a kötelezettségeinek ugyan késedelemmel, de eleget kívánt tenni. Ezért az ítéltábla az ezzel kapcsolatos megállapítás tényállásból történő kirekesztését nem látta indokoltnak, mivel az nem értékelhető a vádon való túlterjeszkedésként sem [Be. 6. § (2) bekezdés].

[64] A törvényszék koherens és logikai hibáktól mentes indokát adta annak, hogy a vádlott bűnösségét mely bizonyítékok és ténybeli következtetések alapján látta megállapíthatónak. Ennek keretében kellő részletességgel fejtette ki, hogy a vádlott védekezését miért nem látta elfogadhatónak. Bizonyítékértékelési, mérlegelési tevékenysége nem feltételezéseken, spekuláción alapult, annak alapját konkrét bizonyítékból származó tényszerű adatok, körülmények képezték. Az ítélet indokolásából megismerhető a meggyőződés kialakulásának az a logikai folyamata is, amely a bizonyítás eredményének megállapításához vezetett.

[65] tanú1 (cég13 ügyvezetője), tanú2 (cég9. ügyvezetője), tanú3 (cég17 ügyvezetője), tanú7 és tanú9 (cég8 ügyvezetői), tanú10 (cég14. ügyvezetője), tanú11 (cég15. ügyvezetője), tanú12 (cég12. ügyvezetője), tanú13 (cég5 ügyvezetője), tanú14 (cég11 ügyvezetője), tanú15 (cég3 ügyvezetője) és tanú16 (cég7. ügyvezetője) tanúvallomásának tartalmából okszerűen vont le következtetést arra, hogy a vádiratban felsorolt számlák szerinti gazdasági események valósak voltak. Ezt a kibocsátott számlákon lévő szolgáltatás ellenértékének átutalását tartalmazó banki iratok is alátámasztották. E számlák releváns adatai (a kiállítás időpontja, áfatartalma), illetőleg szakértől igazságügyi adó- és könyvszakértő szakvéleménye alapján egyértelműen megállapítható volt az is, hogy a cég3.-nek mely időszakban és milyen összegben kellett volna bevallania és befizetnie az általános forgalmi adót. Ennek megfelelően az általános forgalmi adó tekintetében megállapítható vagyoni hátrány összességét is helyesen tartalmazza az ítéleti tényállás.

[66] A cég3. által részben alvállalkozóként, részben munkaerő-kölcsönzés keretében foglalkoztatott munkavállalókra vonatkozóan beszerzett iratok, valamint ugyancsak az adó- és könyvszakértő által feldolgozott adatok alapján a törvényszék az ítéleti tényállásban irathűen rögzítette a munkabért terhelő adók és járulékok összességét is.

[67] Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény, az adózás rendjéről szóló 2003. XCII. törvény, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény, a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény, valamint az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény idevonatkozó

rendelkezései határozzák meg azt, hogy az adózónak milyen adókat (járulékokat), hogyan és mikor kell bevallania, illetőleg megfizetnie. A vádlott részéről a 2012. II. negyedévére, 2012. július-december és 2013. január-május hónapokra vonatkozó áfabevallások benyújtására – az adott negyedévet vagy a tárgyhónapot követő hónap 20. napja helyett – a 2013. július 23-ai keltezéssel ellátott nyomtatványokon 2013. augusztus 6-át követően került sor (*áfabevallások, nyomozati iratok I. kötet 363-378. oldal, II. kötet 27-69., 285-423. oldal*). A 2012. június-december, 2013. január-április hónapokra vonatkozó munkabért terhelő adókra és járulékokra vonatkozó bevallásokat – a tárgyhónapot követő hónap 12. napja helyett – 2013. június 26-tól kezdte meg benyújtani a NAV-hoz (*08-as jelölésű bevallások, nyomozati iratok II. kötet 97-191. oldal*).

[68] A törvényszék okszerűen állapította meg a tényállásban, hogy a vádlott csak az adóellenőrzés megkezdését követően nyújtotta be az általános forgalmi adóra, illetőleg a munkabért terhelő adókra és járulékokra vonatkozó bevallásokat, egyébként anélkül, hogy egyidejűleg az adó- és járulékfizetési kötelezettségének is eleget tett volna. Hangsúlyozandó, hogy a vádlott a jogszabályokban előírt határidőkön belül egyetlen adóbevallást sem nyújtott be, tehát jelen ügyben nem arról volt szó, hogy az adózó az önellenőrzés keretében a korábbi bevallásaiban szerepeltetett adatokat korrigálta. Az adóbevallások utólag történő benyújtása – szemben a védelem érvelésével – a büntetőjogi felelősség alóli mentesülést semmiképpen nem eredményezhette, és a büntetés korlátlan enyhítését is csak legfeljebb akkor, ha a vádemelés előtt a vagyoni hátrányt megtéríti [Btk. 395. § (8) bekezdés]. A feljelentést és a gazdasági társaság felszámolási eljárás keretében történő megszüntetését követően – 2018. június 28-án – a Nemzeti Adó és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) bűnügyi letéti számlájára befizetett 1 millió forint az adófizetési kötelezettség teljesítéseként nem értékelhető, így az okozott vagyoni hátrány mérséklése kizárólag a büntetéskiszabás körében vehető figyelembe.

[69] Az ítéltábla sem értett egyet azzal a védelmi felvetéssel, miszerint a vádlott önként – az adóigazgatási eljárás megindításáról nem tudva – kezdte meg az adóbevallások pótlólagos benyújtását. Kiemelendő, hogy a vádlott a NAV-nak 2013. augusztus 30-án faxon küldött levelében maga is hivatkozott arra, hogy a utcanév1 úti címen a székhelyszolgáltató már nem volt jogosult a megbízólevél átvételére. Az ügyiratok tartalma kifejezetten cáfolja, hogy az ellenőrzés elrendeléséről szóló megbízólevél 2013. május 21-én ne lett volna szabályosan kézbesítve a vádlott számára. Az adóhatóság a megbízólevelet a cégnyilvántartásba 2012. január 13-tól hatályos székhelyként bejegyzett cím5 szám alatti címen a cég3. (akkor még cég2) által megbízott helyettes átvevő részére 2013. május 21-én kézbesítette (ez lett a revízió kezdő időpontja). A vádlott által hivatkozott székhelyváltás cégnyilvántartási bejegyzésére csak 2013. július 2-án, a közzétételére 2013. július 18-án került sor (*cégmásolat, nyomozati iratok I. kötet 331. oldal*), függetlenül attól, hogy a társasági szerződést a cég neve és székhelye tekintetében módosító irat keltezéseként 2013. május 20-a lett feltüntetve. Ebből következően az adóhatóság 2013. május 21-én a gazdasági társaság bejegyzett és hatályos székhelyére szabályosan kézbesítette a megbízólevelet. Egyébiránt kizárható, hogy a társasági szerződés módosítására és az új társasági szerződésben a cím6 szám alatti cím új székhelyként történő megjelölésére csakugyan 2013. május 20-án került volna sor. A vádlott ugyanis az adott címen székhelyszolgáltatást biztosító cég18-vel csak két héttel később, 2013. június 4-én kötött bérleti szerződést, és e cég csak ezen a napon engedélyezte, hogy a cég3. székhelyként a cím6 számot bejegyeztesse (*szerződés és nyilatkozat, nyomozati iratok I. kötet 531-537., 541. oldal*). Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a vádlott éppen az ellenőrzés elrendelését követő hónapban, 2013. júniusában kezdte

meg a bevallások benyújtását. Mindezek a körülmények azt támasztják alá, hogy a vádlott kifejezetten azért nyújtotta be a bevallásokat, mert az adóellenőrzési eljárás megindításáról tudomást szerzett. E körülménynek elsődlegesen a vádlott elkövetéskori szándékára, tudattartalmára levont következtetés szempontjából van jelentősége.

[70] A törvényszék – részben a cselekmény tudati tényeire is vonatkozóan – okszerűen vetette el a vádlottnak az általa megbízott könyvelő mulasztása kapcsán kifejtett, értelemszerűen a felelőssége áthárítására irányuló, illetőleg gyakorlatilag a tévedésre, mint büntethetőséget kizáró okra alapított védekezését.

[71] Az ítélezési gyakorlat következetes a tekintetben, hogy az adózót a megbízott könyvelő kapcsán együttműködési, felügyeleti és ellenőrzési kötelezettség is terheli. Ez alatt értendő, hogy a gazdasági társaság tevékenységével összefüggő beszámolók (mérlegek), az adók és járulékok bevallásához szükséges könyvelési anyagot (szerződések, számlák, bizonylatok stb.) a könyvelőnek át kell adnia, a folyamatos könyvelést felügyelnie kell, továbbá ellenőriznie azt, hogy a könyvelő az esedékes adóbevallásokat elkészítette-e, határidőben benyújtotta-e. Az elsőfokú ítéletben helyesen felhívott BH.2003.397. számú eseti döntésben foglaltak szerint a könyvelő alkalmazása a terheltnek a bevallások benyújtásáért fennálló felelősségét nem szünteti meg, mivel még abban az esetben is ellenőriznie kell a könyvelőt, hogy a bevallások megtörténtek-e, ha a könyvelő megbízása a bevallások benyújtására is kiterjed. A Kúria Bfv.II.1.340/2015/7. számú határozatában kifejtettek szerint az adó bevallása szempontjából a könyvelő quasi teljesítési segéd, hiszen az adóbevallás az adóalany kötelezettsége, így az adóbevallás elmulasztásáért vagy valótlan tartalmú adóbevallás benyújtásáért is az adóalany a felelős.

[72] Jelen ügyben a könyvelő megbízására vonatkozó állítás hitelességét eleve kétségessé teszi, hogy a vádlott sem az adóigazgatási, sem a büntetőeljárásban nem nevezte meg azt a könyvelőt, akit a cég tárgyidőszakban esedékes adóbevallásainak elkészítésével és benyújtásával megbízott. Hangsúlyozandó, hogy a büntetőjogi felelőssége kérdésénél legfeljebb annak a könyvelőnek az esetleges szerepét lehetett volna vizsgálni, aki a cég3. könyvelését 2012. áprilisa és 2013. május 20-a között végezte (ha egyáltalán volt ilyen), annak ugyanis nincs jelentősége, hogy az adóellenőrzés megindítását követően a vádlott kinek a segítségével nyújtotta be az adóbevallásokat. Kétségtelen az is, hogy az e körben előterjesztett vádlotti védekezés valóban nem volt összhangban, mivel azon állítása, miszerint nem tudott könyvelője mulasztásáról, valóban ütközik azzal a közléssel, hogy sokáig nem talált olyan könyvelőt, akit megbízhatott volna. Utóbbi kapcsán észszerű a törvényszéknek az a felvetése is, hogy a vádlott számára sem okozhatott különösebb nehézséget könyvelőt találni.

[73] A vádlott a cég3. áfabevallási és fizetési kötelezettségének 2012. II. negyedétől 2013. májusáig, a foglalkoztatottak munkabérét terhelő adók és járulékok vonatkozásában fennálló bevallási és fizetési kötelezettségének 2012. júniusától 2013. áprilisáig egyáltalán nem tett eleget, a cég készpénzvagyona és bankszámlája felett kizárólag ő volt a rendelkezésre jogosult, így kétséget kizáró bizonyossággal állapítható meg, hogy a vádlott tisztában volt az egyes tárgyhónapban esedékes adóbevallási és befizetési kötelezettség elmulasztásával. Miként arra a fellebbviteli főügyészség helyesen hivatkozott, a vádlott által a cég bankszámlájáról felvett 475.665.660 forintból csak 126.614.760 forint igazodik a bérkifizetések napjához (tárgyhónap tizedik napja). Megalapozott tehát az a

feltételezés is, hogy a fennmaradó összegek nem feltétlenül a cég gazdálkodása körében kerültek felhasználásra, még ha a vádlott tényleges gazdagodásaösszegeként nem volt kimutatható.

[74] Nyilvánvalóan nem fogadható el az a vádlotti védekezés sem, miszerint a gazdasági társaság bevételeinek és kiadásainak alakulására, azok arányára kezdő vállalkozóként nem volt ráhatása. Ennek kifejezetten ellentmond az ügyiratokból nyomon követhető tevékenységének jellege: a kérdéses időszakban több mint 400 munkavállalót foglalkoztatott viszonylag speciális elszámolási viszonyokban (alvállalkozó, munkaerő-kölcsönzés), több üzleti partnerrel többször, nagyösszegű szerződéseket kötött széleskörű szolgáltatásokra (ügyviteli szolgáltatás, munkaerő-kölcsönzés, fűtési szolgáltatás, ingatlanügynöki tevékenység, iroda és tárgyaló bérlet, garázs-üzemeltetés, takarítás), továbbá intézte a cég székhelyével kapcsolatos szerződéseket és a cégnyilvántartás felé történő bejelentéseket. Ezért nincs alapja annak a védekezésnek sem, hogy a munkavállalói után fizetendő adók és járulékok összegezésével nem volt tisztában (ez az érvelés a büntetőjogi felelőssége kimentésére egyébként sem szolgálhat). A törvényszék egyébként helytállóan mutatott rá, hogy ez az állítás már csak azért sem volt elfogadható, mert a vádlott egyáltalán nem fizetett adót és járulékot a vád tárgyát képező időszakban (tehát nem a mértékkel volt a fő probléma).

[75] Ezzel szemben a munkáknak, szolgáltatásoknak – a piacon konkurenciaként megjelenő vállalkozásokhoz képest – alacsonyabb áron történő vállalása nem alkalmas a gazdálkodás tisztességes jellegének megkérdőjelezésére. A szolgáltatás árát rendszerint a kereslet és kínálat határozza meg, a vádlott részéről túl alacsony áron nyújtott szolgáltatás a nyilvánvaló költségek függvényében legfeljebb azt jelezhetné, hogy gazdálkodása nem volt alaposan átgondolt, észszerű. Az ítéltábla a tisztességtelen gazdálkodásra vonatkozó megállapítást az ítélet indokolásából kirekeszti (*ítélet 13. oldal harmadik bekezdés*) már csak azért is, mert a vádlott gazdálkodásának megítélése nem tartozik az ügy tárgyához.

[76] A törvényszék a bizonyítás során feltárt tényekből helyesen következtetett a cselekmény szándékos elkövetésére, amelyet elsődlegesen arra alapított, hogy ügyvezetőként a vádlottat terhelte az adóbevallási és adófizetési kötelezettség, azt másra át nem háríthatta, és a cég bevételei is a vádlotthoz érkeztek. Egyébiránt a cég3. üzletrészeinek átruházásában érintett személyek tanúvallomásából is azt a következtetést vont le, hogy a vádlottnak már a vád tárgyát képező számlák mögötti szerződések megkötésekor sem állt szándékában az adófizetési kötelezettség teljesítése. Az üzlet rész átruházási szerződés megkötésére – a már írtak szerint – a cselekmény befejezése után több mint fél évvel került sor, ezért abból nem vonható következtetés a vádlott elkövetéskori szándékára. Az elsőfokú ítélet indokolásából az erre vonatkozó megállapítást is mellőzni kellett (*ítélet 15. oldal első bekezdés*).

[77] A Btk. 7. §-a szerinti szándékosság megállapításának a feltétele, hogy az elkövető tudata a cselekmény elkövetésének az időpontjában átfogja a törvényi tényállás valamennyi tárgyi elemét (értelmi oldal), és a magatartása lehetséges következményeit kívánja vagy pedig abba belenyugodva cselekedjék (érzelmi oldal) [BH.2011.255.II.]. A Btk. Kommentár (HVG-ORAC Magyar Büntetőjog I-III., új Btk.-kommentár, III. Fejezet szerzője dr. Kónya István) szerint a törvényi tényállás szükségszerű, objektív tényállási eleme az elkövetési magatartás, de további tényállási elemek lehetnek az elkövetési tárgy, az elkövetés módja, eredmény-bűncselekménynél az okozati összefüggés és az eredmény. A szándékra

mint „tudati tényre” kizárólag olyan körülményekből lehet következtetést levonni, amelyeket az elkövető ismert, vagyis amelyeket a tudat az elkövetési magatartás kifejtésekor átfogott [BH.2000.478.]. A szándékosság értelmi oldalának fontos összetevője, hogy az elkövető a következmények beállását elkerülhetetlennek (szükségszerűnek), valószínűnek vagy reális lehetőségnek ítéli-e meg.

[78] Jelen ügyben a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjeként a vádlott nyilvánvalóan tisztában volt azzal, hogy a cég3.-t adófizetési kötelezettség terheli, miként azzal is, hogy a különböző adó- és járuléknemekre vonatkozó bevallások benyújtásának elmulasztásával az adóhatóság elől az adófizetési kötelezettsége megállapítása szempontjából lényeges tényeket elhallgat, amely magatartása eredményeként a költségvetésnek szükségszerűen vagyoni hátrányt okoz. Cselekményét passzív magatartással (az adóbevallások be nem nyújtásával) valósította meg, azonban magatartása és annak eredménye közötti okozati összefüggés kétségtelenül megállapítható. Figyelemmel arra, hogy a túlnyomórészt havi rendszerességgű adó- és járulékbemelésre, illetőleg fizetésre kötelezett vádlott több mint egy éven keresztül a gazdasági tevékenysége kapcsán és a foglalkoztatottjaival összefüggésben egyáltalán nem nyújtott be bevallásokat és nem fizetett adót (járulékot), kizárólag a cselekmény szándékos elkövetésére vonható le következtetés, a védelem által hivatkozott gondatlanság fel sem merülhetett. A gondatlanság érdemi vizsgálatának lehetősége költségvetési csalásnál legfeljebb akkor jöhetne szóba, ha például az adózó csak egy hónapra vonatkozóan mulasztja el a bevallási kötelezettségét; a több bevallási időszakot érintő cselekménynél kizárt a gondatlanság megállapítása. A cselekmény szándékos elkövetését támasztja alá az a tény is, hogy a vádlott által vezetett, 2012. január 4-én alapított cégnek gyakorlatilag a teljes működési időszakát felöleli a vád tárgyává tett bűncselekmény.

[79] Az ítéltábla nem fogadta el azt a védelmi érvelést, miszerint a cselekmény nem tekinthető elhúzódó jellegűnek, illetve az egy év „kirívóan csekély”. Nyilván egy vállalkozás működése, egy projekt megvalósítása szempontjából egy év általában nem hosszú időszak, ugyanez viszont nem mondható el abban az esetben, ha egy cég közel egy éven keresztül egyáltalán nem tesz eleget havi vagy negyedéves adóbevallási és fizetési kötelezettségének.

[80] Mindezekre tekintettel, a törvényszék megalapozottan következtetett a cselekmény szándékos elkövetésére, illetőleg Terhelt1 vádlott bűnösségére.

[81] A vádlott azzal a magatartásával, hogy az adóhatóság elől elhallgatta, hogy a gazdasági tevékenysége keretében általános forgalmi adó, illetőleg a foglalkoztatottak munkabére után adó- és járulékok fizetési kötelezettsége keletkezett, és a fizetési kötelezettségének sem tett eleget, a költségvetésnek 244.677.734 forint összegű vagyoni hátrányt okozott. Tehát a tényállásban rögzített elkövetési magatartás kimeríti a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjának negyedik fordulata szerinti költségvetési csalás büntetettének törvényi tényállását („költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vonatkozásában *a valószínű tény elhallgatja*, és ezzel a költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz”).

[82] A Btk. 459. § (6) bekezdés d) pontja szerint a vagyoni hátrány ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint között különösen nagy.

[83] A törvényszék az ítélet rendelkező részében és indokolásában írtak szerint a vádlott cselekményét a Btk. 396. § (5) bekezdés b) pontja szerint minősítette, azonban jogi indokolásában adós maradt annak megjelölésével, hogy a súlyosabb minősítést megalapozó körülmény az üzletszerű vagy a bünszövetségben elkövetés, és azt mi támasztja alá. Az ügyészség a vádlottat a vádiratában a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő *különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, üzletszerűen elkövetett* költségvetési csalás büntetével vádolta, így – figyelemmel az ügyben feltárt tényekre is – a törvényszék is nyilván ezzel egyezően minősítette a cselekményt. Ettől függetlenül e tekintetben az elsőfokú ítélet indokolása nyilvánvalóan kiegészítésre szorul. Az üzletszerűség megállapítása tényekből levont *jogkövetkeztetés*, ezért az ítéltábla nem értett egyet azzal a védelmi felvetéssel, miszerint az üzletszerűsége vonatkozó tényeket a tényállásban is rögzíteni kellett volna.

[84] A Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontjában írt értelmező rendelkezés szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. Az üzletszerűség megállapításának tehát két konjunktív feltétele van: egyfelől az azonos vagy hasonló bűncselekmények elkövetése (tárgyi oldal), másfelől a rendszeres haszonszerzésre törekvés (alanyi oldal).

[85] A Kúria BH2015.59. számon közzétett eseti döntésében kifejtette, hogy a költségvetési csalás vonatkozásában az üzletszerűség megállapításának nem akadályozó tény, hogy a bűncselekmény törvényi tényállásán belül értékelésre kerülő azonos vagy különböző magatartások egy vagy több költségvetés sérelmére elkövetés folytán törvényi egységet alkotnak, és ennél fogva egyrendbeli bűncselekményként értékelendők. A speciálisan megfogalmazott törvényi tényállás keretei között egyrendbeli bűncselekményként értékelt egyes tényállásszerű magatartások gyakran összefüggenek egymással, amikor például az elkövető több adóbevallási időszakon keresztül nem fizeti meg az adót. Az is előfordulhat, hogy az azonos tényállásban szereplő különböző elkövetési magatartások egymással nincsenek releváns kapcsolatban, bár lényegében azonos időszakban valósulnak meg. A külön-külön elkövetési magatartásokat ilyenkor az egységesen meghatározott eredmény foglalja a bűncselekmény természetes egységébe. Az ilyen, önmagukban is bűncselekmény megállapítását eredményező részselekmények is alapját képezhetik a több ugyanolyan bűncselekmény megállapításának az üzletszerű elkövetés fogalmában.

[86] A vádlott nem sokkal a cég megalapítását követően több mint egy éven keresztül nem fizette be az adót és járulékokat, a cég bankszámlájára rendszeresen érkezett pénzüsszegekkel egyedül ő rendelkezett, és az adatok szerint azoknak csak egy kisebb részét fordította a munkabérek kifizetésére. Ezért a törvényszék helyesen állapította meg minősítő körülményként az üzletszerű elkövetést.

[87] Mindezekre tekintettel, az ítéltábla a vádlott terhére megállapított bűncselekmény minősítésével maradéktalanul egyetértett.

[88] A büntetés kiszabása során figyelembe vett alanyi és tárgyi tényezők kiegészítésre szorultak. A vádlott javára – a jelentős időmúlás mellett – enyhítő körülményként értékelendő a büntetőeljárás viszonylag hosszú tartama, ugyanis az eljárás

észszerű időn belüli befejezésének követelménye a tisztességes eljárás egyik részjogosítványa [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, 2/2017. (II.10.) AB határozat], és jelen ügyben az eljárás elhúzódása nem a vádlott magatartására vezethető vissza. A vádlottat a nyomozás 2015. augusztus 7-én történt elrendelését követően csaknem másfél év elteltével, 2017. január 9-én hallgatták ki először gyanúsítottként, ezt követően újabb két-két év telt el a vádemelésig és az ítélethozatalig, annak ellenére, hogy a vádlott a hatóságok rendelkezésére állt. További enyhítő tényező, hogy a vádlott a már megindult büntetőeljárás során az adóhatóság letéti számlájára 1 millió forintot befizetett, amivel mérsékelte az okozott vagyoni hátrányt, ha csekély mértékben is.

[89] A törvényszék helyesen rögzítette, hogy a vádlott terhére megállapított bűncselekmény öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, és a büntetés kiszabásakor a Btk. 80. § (2) bekezdése szerint a büntetési tétel középértéke, jelen ügyben hét év hat hónap az irányadó. Figyelemmel a büntetési tétel alsó határára öt év szabadságvesztés, a törvényszék csak a Btk. 82. § (1) bekezdésében és a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott enyhítő szakasz alkalmazásával szabhatott ki 4 év szabadságvesztést. Valóban téves volt tehát az elsőfokú ítélet indokolása annyiban, hogy a törvényszék ne látott volna lehetőséget az enyhítő szakasz alkalmazására (*ítélet 17. oldal ötödik bekezdés*).

[90] Az ítéltábla is úgy ítélte meg, hogy több mint nyolc évvel a bűncselekmény befejezése után az elkövetéskor még büntetlen előéletű, három kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodó, rendezett családi és egzisztenciális körülmények között élő vádlottal szemben nem csak a középérték, de a büntetési tétel alsó határa szerinti tartamú szabadságvesztés is túl szigorú büntetés lenne. Az első fokon kiszabott 4 év tartamú szabadságvesztés igazodik a bűncselekmény tárgyi súlyához, a vádlott társadalomra veszélyességéhez és a feltárt bűnösségi körülményekhez, egyben alkalmas a büntetési célok elérésére. Ebből következően az ítéltábla nem látott okot a szabadságvesztés tartamának az ügyészség által indítványozott súlyosítására. Ugyanakkor rövidebb tartamú szabadságvesztés kiszabása sem indokolt, az ugyanis súlytalanná tenné a büntetést, amelynek következtében a generális és speciális prevenciók célok nem érvényesülhetnének kellő hatékonysággal.

[91] A szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt vádlott méltatlan a közügyek gyakorlására, ezért a törvényszék a Btk. 61. § (1) bekezdése alapján helyesen döntött a közügyektől eltiltás alkalmazásáról, e mellékbüntetés tartama is megfelelő.

[92] A bűncselekményt a gazdasági társaságban viselt ügyvezetői tisztségének felhasználásával elkövető vádlottat a Btk. 52. § (1) bekezdés b) pontja alapján indokolt eltiltani a foglalkozása gyakorlásától, e büntetés tartamának mérséklésére nincs ok.

[93] A törvényszék a szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról [Btk. 37. § (2) bekezdés a) pont] és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról törvényesen rendelkezett [Btk. 38. § (2) bekezdés a) pont].

[94] Az ügyészség és a fellebbviteli ügyészség által indítványozott pénzbüntetés kiszabásának törvényi feltétele, hogy a vádlott rendelkezzen *megfelelő* jövedelemmel vagy

vagyonnal [Btk. 50. § (2) bekezdés]. Mivel a vádlottnak a jelenlegi jövedelme 55.000 forint és vagyona nincs, az ítéltábla nem látott lehetőséget pénzbüntetés kiszabására.

[95] Helyes és törvényes a bűnügyi költség viselésére vonatkozó ítéleti rendelkezés is.

[96] Ezért az ítéltábla – a Be. 599. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülésen – a fellebbezésekkel támadott elsőfokú ítéletet a Be. 605. § (1) bekezdése szerint helybenhagyta, egyidejűleg a személyi adatok között feltüntette a vádlott jelenlegi személyazonosító okmányának a számát.

[97] Az ítéltábla határozata elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 615. § (1) és (2) bekezdéseiben írt rendelkezések zárják ki.

Budapest, 2021. november 23.

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Lőrinczy Attila István s.k. előadó bíró, Dr. Németh Nándor s.k. bíró

A Fővárosi Törvényszék 2021. január 14. napján kihirdetett 21.B.848/2019/58. számú ítélete – a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.171/2021/7. számú határozata folytán – 2021. november 23. napján jogerős.

Budapest, 2021. november 23.

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k.

a tanács elnöke